

розширити кількість кваліфікованих штатних працівників, надати більше певних законних повноважень, для зменшення завантаження інших підрозділів поліції, відмежувати та конкретизувати сферу компетенції, а також надавати новітні рекомендації, методичні поради та останні розробки науки та техніки, що будуть сприяти покращенню та розвитку як департаментів, так і окремих її відділів.

1. Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України, затверджене наказом НПУ від 27.11.2015 №123.

Лопасва Олена Миколаївна
старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки

Горелік Дар'я Сергіївна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРЕВЕНТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Створення в системі Національної поліції України підрозділів превентивної діяльності обумовлює розробку та визначення їхнього адміністративно-правового статусу, а саме: цілей, завдань, структурно- організаційних і компетенційних елементів, спрямованих на забезпечення прав і свобод людини, інтересів суспільства й держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку, а також надання в межах, визначених законом, послуг особам.

Після прийняття Закону України «Про Національну поліцію» від 02 липня 2015 р. змінюється назва підрозділів громадської безпеки Міністерства внутрішніх справ України на нову - «превентивна діяльність». Згідно з визначенням в академічному словнику української мови, термін «превентивний» – це той, який попереджає що-небудь, запобігає чомусь, а дієслово «діяльність» означає застосування своєї праці до чого-небудь [1]. Отже, превентивна діяльність – це особливий вид діяльності поліцейських, які у своїй праці попереджають та (або) запобігають учиненню правопорушень у сфері публічного порядку. У правовій науці виділяють такі види превенції: загальна превенція – попередження скоєння правопорушень іншими особами. Це попередження вчинення кримінальних правопорушень громадянами, схильними до протиправних учинків; превенція приватна – профілактика (попередження) учинення нових кримінальних правопорушень особами, які вже скоїли будь-яке інше правопорушення. Доцільність превенції очевидна. У разі переконання особи та усунення її злочинних задумів, при вдалому її відстороненні від злочинних намірів ніякої потреби в оперативно-розшуковій діяльності (далі – ОРД) немає. Це означає, що сили й засоби ОРД можуть бути спрямовані на більш важливі ситуації, які потребують оперативного втручання внаслідок більшої суспільної небезпеки злочинних проявів. Кінцевою метою превенції кримінальних правопорушень є усунення злочинного задуму або наміру, позбавлення особи рішучості вчинити правопорушення. Стратегічна мета превенції полягає в недопущенні переходу задуму в дієві акти поведінки. Проміжна мета визначається конкретною ситуацією превенції, а також тактичною ситуацією, яка виникає при застосуванні певних превентивних заходів [2]. Управління превентивної діяльності є провідним підрозділом у структурі Національної поліції України з питань забезпечення публічного порядку та безпеки. Підрозділи превентивної діяльності у своїй роботі керуються Конституцією України, законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами, іншими нормативно-правовими актами МВС України, Положенням про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України [3] та ін.

Сьогодні актуальним є пошук та запровадження нових підходів у сфері управління органами внутрішніх справ, побудови їх якісно нової моделі відповідно до стандартів, принципів і норм, що вироблені світовою спільнотою. Важливе теоретичне та практичне значення на цьому шляху має досвід правоохоронних органів інших країн світу, знання тих явищ, тенденцій та закономірностей, що визначають сучасний стан і перспективи розвитку управління поліцейськими підрозділами.

Зарубіжними країнами сьогодні накопичено значний досвід щодо підготовки кадрів для поліцейських служб. Організація діяльності по забезпеченню правопорядку, громадсь-

кої безпеки, боротьби зі злочинністю у всіх її проявах у кожній країні має свою специфіку й особливості. Зазначимо, що функції міністерств внутрішніх справ у більшості зарубіжних країн є значно ширшими, ніж у МВС України. Так, зокрема МВС Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Нідерландах, Бельгії, крім управління поліцією, здійснюють контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування, займаються питаннями, пов'язаними зі стосунками між державою та церквою, соціальним забезпеченням, діяльністю державних архівів, громадських благодійних організацій [4, с. 691]. Майже в усіх зарубіжних поліцейських системах статус поліцейської служби цивільний; службовці можуть виконувати обов'язки у форменому одязі або в цивільному. На працівників поліції поширюються основні політичні та профспілкові права, за винятком права страйкувати та займатись політичною діяльністю. В усіх демократичних країнах поліція позапартійна. Характерною ознакою діяльності правоохоронних органів багатьох країн світу є висока соціальна, правова захищеність і матеріальна забезпеченість їх працівників, що спонукає до відповідального виконання обов'язків, професійного зростання [5, с.12].

У складних умовах радикального реформування системи Національної поліції України досить корисним може стати досвід поліції Федеративної Республіки Німеччини. Німецька поліція визнається фахівцями як своєрідний еталон організації та практичної реалізації правоохоронної діяльності. Вона є органом державної виконавчої влади, який вдало поєднав кращі традиції поліцейської служби з новітніми досягненнями, пов'язаними з побудовою правової, демократичної, соціально орієнтованої держави.

Поліція Німеччини поділяється на поліцію громадської безпеки та громадського порядку; поліцію готовності; кримінальну поліцію [5, с. 96]. Поліція громадського порядку є найбільш численним видом поліцейських сил ФРН. Вона нараховує близько 160–165 тис. осіб. Поліцію готовності створено у 1957 році. Поліція готовності – це вид мобільних сил німецької поліції. Вона являє собою організовані та укомплектовані за єдиним принципом підрозділи, котрі організаційно самостійні й дислокуються в казармах. Кожна федеральна земля, залежно від своїх розмірів, має від одного до семи загонів, які, у свою чергу, поділяються на сотні, взводи та групи. Якщо в одній федеральній землі декілька загонів, то вони підпорядковані одному директорові (або президії). Для надання підтримки органам поліції цієї землі, іншій федеральній землі або федерації в цілому поліція готовності використовується виключно цивільними підрозділами (наприклад, при проведенні великих громадських заходів, забезпеченні візитів державних діячів інших країн, катастрофах, великих аваріях, а також при оголошенні надзвичайного стану або за необхідності організації оборони).

З усього вищесказаного можна зробити висновок про те, що вивчення досвіду розвитку поліцейських підрозділів країн Європи може бути корисним для України як держави, яка прагне мати поліцію європейського зразка. Однак не слід забувати, що кожна з поліцейських систем має свою індивідуальну історію розвитку та свою специфіку. Тому одним із основних завдань, яке слід поставити перед Міністерством внутрішніх справ України, – це вдосконалення Національної поліції України з урахуванням позитивного досвіду поліцейської діяльності провідних країн Європи.

1. Превенція // Вікіпедія. URL: <https://m.wikipedia.org/wiki/npeBeHu^#cite>.
2. Сафронов С.О. Організація превентивної діяльності оперативних підрозділів ОВС України. *Харківський національний університет внутрішніх справ*, 2013. URL: <http://elib.org.ua/theoryoflaw/ua>.
3. Про затвердження положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України: наказ МВС України № 123 від 27 листопада 2015 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Бандурка О.М. Теорія і практика управління органами внутрішніх справ України: монографія. Харків: НУВС, 2004. 780 с.
5. Губанов А.В. Полиция зарубежных стран. Организационно-правовые основы, стратегия и тактика деятельности. Москва: МАЭП, 1999. 286 с.